

вали всю специфіку і особливості області (регіону). Вони дозволяють визначити загальні параметри розвитку регіону в розрізі : 1) межі нарощування масштабів виробництва при певному технологічному рівні; 2) вимоги до технології при розміщенні нових і нарощуванні потужностей підприємств, з врахуванням і збільшення чисельності населення; 3) можливі варіанти розвитку біоресурсів і природокористування регіону. Результатом роботи є вибір оптимального варіанту.

Висновки. Взаємодія людей з природою пов'язана трудовою діяльністю та виробництвом і визначається економічними законами. Щорічне

навантаження на природу збільшується. Щоб отримати об'єктивну картину розвитку природи необхідно враховувати не лише результати дії людини на природу, але й природи на людину. На сучасному етапі розвитку економічної науки важливим є розвиток теорії і практики сільськогосподарських виробничих структур з врахуванням історичних та економічних можливостей окремих регіонів України.

Необхідно розробляти і впроваджувати програми використання і управління біоресурсами і природокористування з урахуванням специфіки і особливостей регіонів.

Список використаної літератури:

1. Основи соціоекології: Навч. посібник / Г.О. Бачинський, Н.В. Беренда, В.Д. Бондаренко та ін.; За ред. Г.О. Бачинського. – К.: Вища шк. 1995. – 238 с.
2. Поль Анри Гольбах. Избранные произведения в двух томах. Том 1. — М., 1963, 715 с
3. Філософія: Підручник / Г.А. Заїченко, В.М. Сагатовський, І.І. Кальний та ін.; За ред. Г.А. Заїченка та ін. – К.: Вища шк., 1995. –455с.
4. Гегель Г.В.Ф. Работы разных лет. В двух томах. Т.1.-М.: Мысль, 1972.-668с.
5. Карл Маркс Капитал/ Изд-во политической литературы, 1983. 3 тома
6. Вернадский В. И. Биосфера. - М.: Мысль, 1967. - 326 с.

В статті розглянуті питання взаємодії людини і природи з історичних часів і донині, обобщено історичний досвід управління біоресурсами і природопольованиєм.

Ключевые слова: биоресурсы, природопольования, управления, усовершенствования, развитие природы, анализ, человеческая деятельность.

The article deals with the interaction of human and nature from historical times to date, summarized the historical experience of nature resources and environmental management

Keywords: biotresources, prirodopol'zovaniya, managements, improvements, development of nature, analysis, human activity.

Рецензент: к.е.н., доцент, Ю. І. Данько
Дата надходження до редакції: 03.03.2012 р.

УДК 334.734:631.115.8

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК ОБСЛУГОВУЮЧИХ КООПЕРАТИВІВ В УМОВАХ АГРАРНОЇ КРИЗИ

В. А. Єфанов, к.е.н., доцент, Сумський національний аграрний університет
О. М. Ковбаса, к.е.н., доцент, Сумський національний аграрний університет

Розкрита економічна, соціальна та політична специфіка формування обслуговуючих кооперативів в умовах економічної нестабільності. Приведено та оцінено фактори, що впливають на розвиток обслуговуючих кооперативів в сільському господарстві України. Визначено подальші перспективи розвитку обслуговуючих кооперативів.

Постановка проблеми. Розвиток сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, як форми обслуговування аграрних виробників, в сучасних умовах ринку в Україні має значні перспективи розвитку, так як дана форма сервісу допомагає реалізувати економічні інтереси підприємств в зовнішньому середовищі. В умовах кризи аграрного виробництва проблемою розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів є те, що раніше напрацьовані теоретично обґрунтовані і практично перевірені методи за-

безпечення цього розвитку не дають очікуваного ефекту, практичне впровадження обслуговуючих кооперативів виявило низку факторів, які не вкладаються в рамки існуючих теоретичних уявлень щодо розвитку цих форм господарювання як елементу ринкової інфраструктури в умовах нестабільної економіки. Важливою функцією кооперативів стає захист національного сільського господарства в умовах вступу до СОТ, а також вирішенню багатьох проблем соціального розвитку сільських територій.

Аналіз останніх досліджень. Кооперацію в цілому та специфіку її проявів в сільському господарстві розглядали М. Туган-Барановський[4], О. Чайнов[5], М. Кондратьев, Б. Мартос та ін... В сучасних умовах дослідження сільськогосподарської кооперації знайшло відображення в працях таких вчених, як В. Зіновчук [2], О. Крисальний, М. Малік [3], В. Месель-Веселяк, О. Могильний, Л. Молдаван, Н. Павленчик, Ю. Ушкаренко, Г. Черевко [6] та ін.. Відзначимо, що сучасні дослідження більш спрямовані на організаційно-правові умови функціонування та їх ефективність.

Метою статті є розкриття специфіки формування обслуговуючих кооперативів в умовах економічної нестабільності та виявлення факторів, що впливають на розвиток кооперативів в сільському господарстві України.

Виклад основного матеріалу. Ступінь активності кооперативної діяльності знаходиться в прямій залежності від ступеню активності використання послуг членами кооперативного об'єднання. Головним інструментом впливу на стимулювання зростання ділової активності є раціональна фінансова політика кооперативу щодо користувачів його послуг. Принципом формування такої політики є колективність фінансування функціонування обслуговуючих кооперативів та контроль за розподілом сервісних послуг. Основ-

ні завдання сільськогосподарської обслуговуючої кооперації Сумської області визначають мету створення та розвитку окремих кооперативів, виходячи з яких, сільськогосподарські товаровиробники і формують кооператив.

При аналізі тенденцій в діяльності обслуговуючих кооперативів, відмітимо, що сервісна кооперація Сумщини розвивається досить успішно. Але одночасно з кількісними позитивними рисами розвитку варто наголосити, що їх розподілення щодо аграрної сфери в більшості районів області свідчить, про те, що їх кількість не достатня для реальної реалізації індивідуальних інтересів сільськогосподарських товаровиробників в ринкових умовах через кооперування в поза виробничій сфері.

Оцінюючи динаміку формування сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів Сумської області в період з 2001 по 2010 рік, на основі рис. 1., можемо відмітити постійну стійку тенденцію до їх наростання за кількістю до 2009 року. Важливим фактором організації кооперативів є створення в них нових робочих місць у сільській місцевості, що вирішує гостру нині проблему занятості. Однією з найбільш характерних рис сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу є поєднання в одній особі співвласника та клієнта кооперативного підприємства.

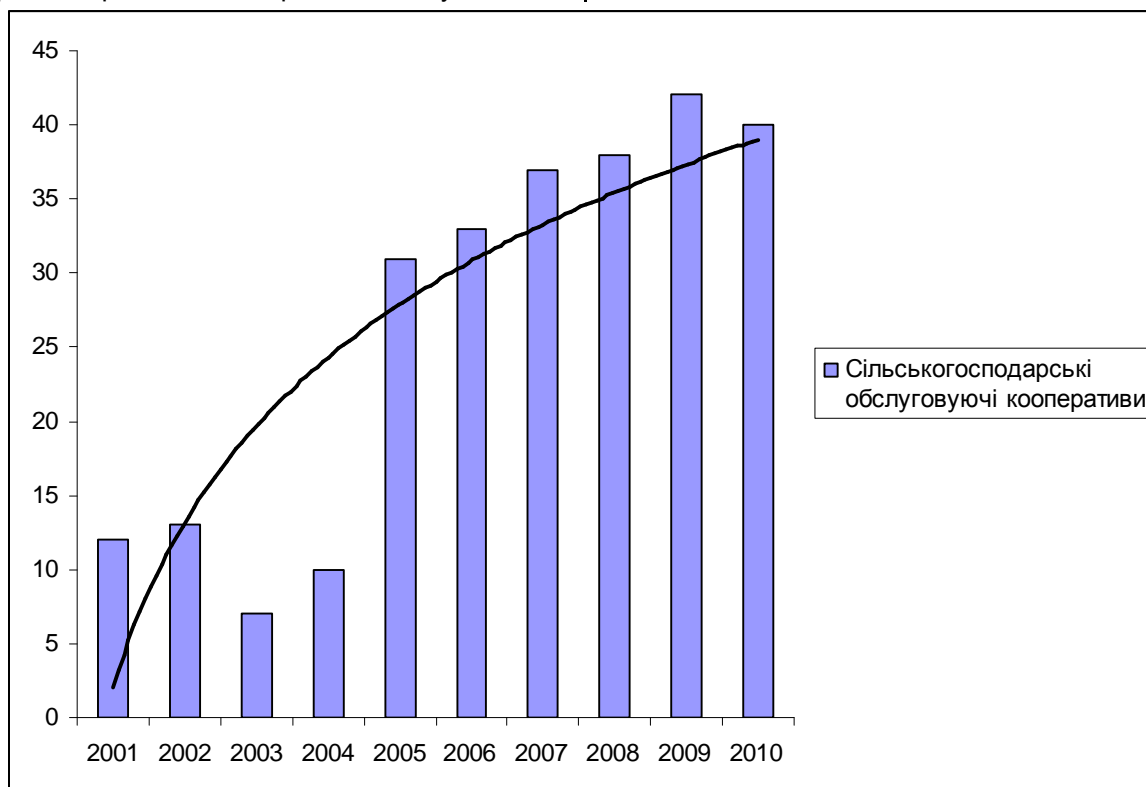

Рис 1. Динаміка формування сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів в Сумській області в 2001-2010рр

Джерело: власні дослідження

При формуванні системи кооперації важливим фактором є й наявність чи відсутність схиль-

ності до кооперування в кожній сільській місцевості, розуміння тих можливостей, що дають вироб-

никам сформовані обслуговуючі кооперативи різної спеціалізації.

Оцінку суспільного ставлення до формування обслуговуючих кооперативів нами було проведено через соціометричні дослідження, на основі анкетування. В процесі проводилась оцінка 86 домогосподарств жителів сільської місцевості та 9 підприємств Тростянецького району і 95 домогосподарств жителів сільської місцевості та 13 підприємств Охтирського району. За результатами проведеного дослідження, надаючи опитуваним респондентам анкету та інформацію про сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи в Охтирському та Тростянецькому районах Сумської області ми прийшли до наступних висновків щодо ставлення сільського населення області та керівників (власників) сільськогосподарських підприємств до сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів:

- суть сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу, його функції та особливості зрозумілі для 89,8% респондентів, що говорить про достатність їх інформованості по даному питанню;

- господарська діяльність великих сільськогосподарських підприємств послуг сторонніх спеціалістів не потребує в 97% випадків; господарська діяльність фермерських господарств та приватних підприємств розміром до 500 га ріллі потребує послуг фахівців 6-8 разів на рік, в основному – економічного, юридичного та інженерно-технічного характеру; отримання послуг окремих спеціалістів для населення залежить від спеціалізації їх підсобного господарства – при наявності тварин послуги спеціалістів зооветеринарного профілю необхідні в 83% опитувань 3-4 рази на рік, при орієнтації на вирощування продукції рослинництва послуги спеціаліста потрібні в 6% випадків – агронома по захисту рослин; електрик, механік та землевпорядник населенню потрібні в 73% випадків лише за гострої необхідності;

- в додаткових технічних послугах потреба є у 100% опитуваних респондентів, але для великих сільськогосподарських підприємств – лише в випадку гострої необхідності, для фермерів – 2-3 рази на рік, а для населення – 10-12 разів в рік;

- всі опитувані в збуті продукції співпрацюють з посередниками, при продажу сільськогосподарської продукції великими сільськогосподарськими підприємствами в 46% випадків; фермерські господарства та приватні підприємства в 78% випадків; населення при продажу продукції тваринництва в 75%, а продукції рослинництва – 92%;

- вступити до кооперативу, обслуговуючого виробництво для отримання додаткових послуг згодні 68% опитуваних, при цьому в районі, де такі кооперативи вже функціонують, до них згодні вступити 72% респондентів, тоді як в районі, де таких кооперативів немає позитивних результатів

лише 42. Тобто, при діяльності кооперативів має місце виражений демонстраційний ефект;

- вступити до кооперативу, обслуговуючого побут населення згодні лише 7,8% респондентів, так як не вважають їх дієвими для сільської місцевості;

- вкласти в кооперативне об'єднання внески великі виробники в 99% готові близько 10-15 тис. грн.; фермери в 87 % випадків – 2-7 тис. грн., населення в 73% – від 200 до 600 грн., тобто, такими сумами, які не принесуть значних збитків господарюючому суб'єкту;

- працювати в сільськогосподарському обслуговуючому кооперативі готові 73% опитуваних селян-респондентів; а от надати свою техніку згодні лише 3% селян та 8% фермерів, тоді як з підприємств її надати згодні 68% керівників. Це пояснюється рівнем важливості і забезпеченості виробництва основними засобами для кожної групи опитуваних.

На основі проведеного дослідження, відмітимо, що найбільше в сільськогосподарських обслуговуючих кооперативах мають потребу особисті селянські підсобні господарства та невеликі товарні селянські (фермерські) господарства.

Стратегією проведення державної аграрної політики у період до 2015 року є стабілізація сільськогосподарського виробництва і підвищення рівня життя в сільській місцевості. В процесі державної підтримки сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, головним є орієнтація в розвитку на перехід від простих спеціалізованих підприємств такого типу до багатофункціональних та територіальних обслуговуючих кооперативів, більш складних за механізмом функціонування.

Важливим для ефективного входження сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів в сучасну інфраструктуру аграрного ринку є подальший розвиток національної спілки сільськогосподарських кооперативів і входження всіх існуючих обслуговуючих кооперативів в неї. На 1.01.2010 року в Сумській області лише один сільськогосподарський обслуговуючий кооператив - СОК "Воздвиженський", розташований в с. Воздвиженське Ямпільського району, є членом національної спілки сільськогосподарських кооперативів України. Якщо брати його частку в загальному обсязі робіт, що виконуються сільськогосподарськими обслуговуючими кооперативами області, то вона складає лише 0,3 % від загальної вартості робіт. Тобто, відсутня система вертикальної інтеграції кооперативних об'єднань сільського господарства області. Створення кооперативної системи в Україні повинно орієнтуватись на трирівневу структуру у відповідності з специфікою адміністративної структури України.

Висновки. Подальший розвиток системи обслуговуючої кооперації в сільському господарстві – ефективний спосіб стабілізації аграрного секто-

ру в сучасних умовах. Створення інтегрованої системи взаємозв'язків кооперативів регіонального та національного рівнів відкриває можливості

утворення нової організаційної структури сільського господарства, побудованої "знизу до верху" .

Список використаної літератури:

1. Закон України „Про кооперацію”// Офіц. вісн. України.-2003.-№33.-С.233-246.
2. Зіновчук В.В. Організаційні основи сільськогосподарського кооперативу. – К.: Логос, 2001. – 145 с.
3. Малік М.Й. „Кооперація в сільському господарстві України : стан і перспективи.” //Економіка АПК.-2005.-№ 12.-С. 3-8.
4. Туган-Барановский М.И. Социальные основы кооперации. – М.: Экономика, 1989. – 496 с.
5. Чайанов А. В. Основные идеи и формы организации крестьянской кооперации. – М.: Наука, 1991. – 455 с.
6. Черевко Г.В. Стратегія і особливості розвитку кооперації в аграрній сфері // Зб. наук. праць учасн. конф. «Національний кооперативний рух та структурні зміни в економіці України ХХ століття». – К., 2001. – с. 247-249.

Автором раскрыта економіческая, соціальна и політическая специфика формирования обслуживающих кооперативов в условиях экономической нестабильности. Приведено и оценены факторы, которые влияют на развитие обслуживающих кооперативов в сельском хозяйстве Украины. Определены дальнейшие перспективы развития обслуживающих кооперативов.

The author opens economic, social and political specificity of formation of serving co-operative societies in the conditions of economic instability. Factors which influence development of serving co-operative societies in agriculture of Ukraine are resulted and estimated. The further prospects of development of serving co-operative societies are defined.

Рецензент: к.е.н., доцент, В. М. Жмайлов
Дата надходження до редакції: 25.03.2012 р.

УДК 347.7 (075)

ПРОБЛЕМИ ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОМЕРЦІЙНОЇ (ТОРГОВЕЛЬНОЇ) ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

В. М. Завальний, ст. викл., Сумський національний аграрний університет

В статті розглянуто проблеми законодавчого забезпечення здійснення комерційної діяльності в Україні та запропоновано зміни, які необхідно внести до проекту Закону України «Про внутрішню торгівлю».

Специфікою джерел комерційного (торгового) права є відсутність єдиного кодифікованого акту, який би об'єднував комерційне законодавство. Крім цього, в існуючому законодавстві є чимало вад, у т.ч. застарілих, колізійних норм, а також прогалів, що зумовлене запровадженням в економіку України нових для неї ринкових відносин, які ще не зазнали відповідного законодавчого врегулювання. Одночасне прийняття, а також набуття чинності Господарським та Цивільним кодексами України породжує ще таку проблему, як усунення колізій між їх положеннями (щодо господарських товариств; правового режиму цінних паперів; форм власності та ін.).

Також істотними недоліками законодавства у сфері комерційної (торгової) діяльності є невідомість основ формування відповідної державної політики та відсутність єдиного підходу до вирішення питань, пов'язаних з діяльністю суб'єктів господарювання у зазначеній сфері. Проведення торговельної діяльності ускладню-

ється відсутністю чіткого розподілу повноважень у сфері внутрішньої торгівлі між центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, громадськими організаціями, об'єднаннями роботодавців і професійних спілок.

Науковою новизною даної статті є те, що представлені зміни до комерційного (торгового) законодавства запропоновані після дослідження комерційного законодавства окремих зарубіжних країн та власного досвіду діяльності в сфері застосування норм комерційного (торгового) права.

За останні 20 років науковцями України практично не досліджувалися дані питання і тому фактично відсутні ґрунтовні наукові розробки по даній проблемі. Окремі питання вдосконалення комерційного (торгового) законодавства пропонувалися А.А. Поповим [1; с. 17-18], М.П.Курило та В.М. Завальним [2; с. 107-112]? І.В. Булгаковою [3; с. 28].

І.В. Булгакова пропонує проводити вдоско-